

11 = 3.141593

AS Infragate Eesti selgitused Riigihangete registris kajastuvate hankelepingute rikkumiste kohta viimase kolme aasta vältel ja rakendatud heastamismeetmed

RHS § 95 lg 4 p 8 kohaselt võib hankija kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. RHS § 83 lg 7¹ kohaselt esitab hankija registrile teabe ettevõtjapoolse hankelepingu rikkumiste kohta, mis hankija hinnangul vastavad RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud kõrvaldamise alusele. Kohtupraktika on korduvalt kinnitanud, et viidatud normidest ei tulene hankijale õigust teha ettevõtja suhtes kõrvaldamise otsust üksnes selle tõttu, et ettevõtja kohta on kantud riigihangete registrisse märged varasemate hankelepingute rikkumiste kohta. Teise hankija hinnang sellele, kas varasema hankelepingu rikkumine RHS § 95 lg 4 p 8 koosseisu täidab, ei ole hankijale siduv ega vabasta hankijat väidetava rikkumise tegelike asjaolude väljaselgitamisest ja hindamisest.

Hankija kaalutusõigus ja -kohustus RHS § 95 lg 4 p 8 rakendamisel kohustab teda sisuliselt kaaluma pakkuja või taotleja usaldusväärsust. Sealhulgas peab hankija välja selgitama iga varasema rikkumise asjaolud ja hindama selle olulisust ning mõju ettevõtja usaldusväärsusele potentsiaalse lepingupartnerina, võttes arvesse mh rikkumist õigustavaid ja leevendavaid asjaolusid. Euroopa Kohus on otsuses C-41/18 selgitanud, et hankijal peab olema võimalus pakkuja usaldusväärsust vabalt hinnata, ilma et teiste ametiasutuste hinnangud oleksid talle siduvad. Niisuguste eksimuste ulatust, mis kätkevad endas lepingu oluliste nõuete nii rasket rikkumist, et see õigustab usalduse kaotamise tõttu eelneva lepingu lõpetamist, on pädevad hindama hankijad ja ainult nemad. Riigikohus on otsuses nr 3-21-1733 selgitanud: Rikkumise olulisust ei saa hankest kõrvaldamisel hinnata vaid selle kaudu, kui tähtsaks pidas tellija varasemas lepingus rikutud kohustust, millises ulatuses erines lepingu täitmine kokkulepitust ja millised on rikkumise tagajärjed, kuigi neid asjaolusid tuleb hindamisel arvestada. 15. RHS § 95 lg 4 p 8 ja direktiivi 2014/24 art 57 lg 4 p g näevad pakkuja kõrvaldamise täiendavate tingimustena ette asjaolu, et võlgniku suhtes on rakendatud õiguskaitsevahendeid. Tulenevalt VÕS § 101 lg-st 3 ei ole õiguskaitsevahendit seoses lepingu rikkumisega võlgniku vastu võimalik rakendada, kui rikkumise põhjustas võlausaldaja enda tegu või temast tulenev asjaolu või sündmus, mille toimumise riisikot ta kannab. Lisaks sellele poleks vähemalt üldjuhul proportsionaalne lugeda RHS § 95 lg 4 p 8 kohaldamisel oluliseks rikkumist, mis on VÕS § 103 kohaselt vabandatav tulenevalt asjaolust, mida võlgnik ei saanud mõjutada ega lepingu sõlmimise ajal arvestada. Sedalaadi rikkumine ei saa reeglina tekitada põhjendatud kahtlust ettevõtja usaldusväärsuses seoses tulevikus sõlmitavate hankelepingutega. Kui rikkumise põhjustasid varasema hankelepingu pooled ühiselt või nad olid kokku leppinud realiseerunud riskide jagamises, ei ole RHS § 95 lg 4 p 8 kohaldamine välistatud, kuid neid asjaolusid tuleb pakkuja usaldusväärsuse hindamisel mõistlikult arvestada. ... Hankija omakorda peab ettevõtja tegevust hoolikalt ja erapooletult analüüsima, võttes arvesse kõiki asjakohaseid tõendeid, mh sanktsiooni kohaldamise otsust, ja otsustama proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes, kas tema arvates on ettevõtja vastutav puudujääkide eest.

Riigihangete registri andmetel on AS-i Infragate Eesti kohta kantud Riigihangete registrisse kolm varasemate hankelepingute rikkumist, mis jäävad käesoleva hetke seisuga RHS § 95 lg

4 p-s 8 sätestatud perioodi sisse ja mille puhul hankijad on otsustanud RHS § 83 lg 7¹ kohaselt rikkumise registrisse kanda. AS Infragate Eesti on seisukohal, et nimetatud rikkumised ei too kaasa tema ebausaldusvärsust lepingupartnerina ega tekita põhjendatud kahtlust tema võimekuses hankelepinguid nõuetekohaselt täita.

Käesolevas dokumendis kajastatud varasemate hankelepingute rikkumiste kohta on Riigihangete Vaidlustuskomisjon 27.03.2024 otsuses nr 37-24/273122 leidnud, et need rikkumised ei andnud hankijale alust ettevõtja riigihankest kõrvaldamiseks ilma konkreetsete rikkumiste asjaolusid välja selgitamata. Vaidlustuskomisjon selgitas, et kõigi rikkumiste kohta on esitatud põhjendused, mille valguses ei saanud hankijal tekkida vältimatut kahtlust ettevõtja usaldusväärsuses.

RHS § 97 lg 1 kohaselt ettevõtja, kellel esineb mh RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud alus, võib esitada tõendid selle kohta, et ta on võtnud meetmeid oma usaldusväärsuse taastamiseks. Sellisteks meetmeteks võivad olla näiteks süüteoga põhjustatud kahju hüvitamine või vastava kohustuse võtmine, uurimisasutustega aktiivse koostöö tegemine ja teo asjaolude põhjalik selgitamine või tehnilised ning organisatsiooni ja töötajatega seotud meetmed, mis võimaldavad edasisi süütegusid ära hoida.

Seda kinnitab ühtlasi praktika. AS Infragate Eesti on üle 20-aastase kogemuse ja üle 5 miljoni eurose aastakäibega, sertifitseeritud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteeme rakendav tunnustatud konsultatsiooni- ja inseneriteenuste pakkuja ning üks Eesti projekteerimisteenuste turuliidritest. Infragate sõlmib ja täidab igal aastal riigihangete tulemusena suurusjärgus kuni 100 hankelepingut, millest ülekaalukas enamus on läbi aastate täidetud ilma igasuguste pretensioonideta. AS Infragate Eesti on kõigi Eesti valdkonna suuremate hankijate lepingupartner ja ka hankijad, kes on käesolevas dokumendis kajastatud hankelepingute rikkumiste kohta Riigihangete registrisse märke kandnud, on pidanud AS-i Infragate Eesti järgnevates riigihangetes usaldusväärseks ning vaatamata rikkumise märkele sõlminud temaga uusi hankelepinguid.

AS Infragate Eesti on rakendanud oma kvaliteedijuhtimise põhimõtetest lähtudes varasemate riigihankelepingute rikkumiste heastamiseks ja edasiste rikkumiste ärahoidmiseks meetmeid, mis tagavad täiendavalt, et hankelepingute täitmise kvaliteet tulevikus on tagatud ja AS Infragate Eesti on lepingupartnerina usaldusväärne. Vajadusel esitab AS Infragate Eesti pikemad põhjendused eraldi failina.